

KANIRI NEVEZ

BRO BREIZ

Gant

CH. ROLLAND

A Werliskin

DEUXIÈME ÉDITION

Revue et augmentée

Me gan yez Breiz-Izel
Aboe ma z'hon bugel !
A tre vin er bed-man
Na ganin nemet-han !!

GUINGAMP

IMPRIMERIE P. LE GOAZIOU, ÉDITEUR

—
1904

CHERS LECTEURS,

Combien ne prédisent pas la chute prochaine de la langue celtique, alléguant sa pauvreté d'expression et son insuffisance à rendre les idées modernes ?

C'est pour édifier ces pessimistes que je publie ce petit recueil de chansonnnettes qui démontre clairement et de façon irréfutable que la langue bretonne est au contraire très maniable sous tous les rapports ; qu'elle s'adapte avantageusement aux airs français, tout en rendant les mêmes idées en si peu de mots, et avec une même verve et une netteté souvent dépassées !

C'est aussi pour ne pas mêler ce recueil avec un deuxième, plus personnel, qui paraîtra bientôt avec traduction française, traduction inutile ici, les chants qu'il comporte étant pour ainsi dire connus de tous.

CH. ROLLAND.

BREIZIZ !

I

O me garche gwelet, araok ma vin maro,
Sevel eur Men-Bez kaer da dud brudet ma bro,
En eul lec'h deread, dreïst holl war ann huel,
Evit ma vo gwelet gant Breiziz deuz a bell.

II

Ar Men-ze ve ket fail war tosen Mene-Bre,
Distak ! war ar frankiz, 'tal chapel Sant Herve ;
Eno lec'h he kane barzet ann amzer all :
Marzin koz a Gwenn-C'hlan, Taliezin, Riwall.

III

Eno, eur wech ar bloa, e n'em destumo stank
En eur gwel ar c'haera Breiziz koz a yaouank ;
Paotr a plac'h a bep treo gand ho gwiskamanchou
Da glevet ar barzet o kana ho soniou.

IV

Eun tanted braz a staad ! eur ganiri dispar !
A zigoro bep taol he wel d'ar Men a c'hloar !
A ma ven em bue, me gano diboez-penn,
War eun ton yë ha kaer, da Vreiziz evelen :

LES BRETONS

(DE LÉON CHAVIGNAUD)

I

Diredet holl aman ! bugale vad Arvor,
Kwitaad ho lanneyer, an aot en lez ar mor ;
Hastit dont da leuskel eur c'han yë ha laouen !
D'hom reyer, d'hon meïn-hir ha d'hom brezellerien !
Kanomp hon holl dud koz ; hom barzet ker bleo hir,
Hom leanezet glan, ineôu gwerch ha gwir ;
Druzet an hüel-var, beleyen hom zadou ;
Ma chomo 'r zonj out'he don en hor c'halonou !

DISKAN

Paotret Breïz so mibien d'ar Franz, ho bro garet :
Evit-hi e skwillfent ho goad gand evrusted !
Prest int holl pa vo red, rag en hreïz pep hini
A zo eur galon stard ha nerzuz o virvi !

II

Hom zud brudet gwech-all deuz laezet ganemp darn
Moez pere a drec'h c'hoaz trouz ar mor an ouarn !
Ho c'hléze zo bepred ker primm ag an avel !
Ho gir vel ho hini eo « trec'hi pe verval ! »
N'ag a bed glajenen ? N'ag a bed toul distro ?
Deuz dalc'het en ho c'hreïz eun haroz dishano ?...
M'ar d'homp krenv m'eump fizianz evel an dud terr-ze
Zalc'he bete koêa !... netra bade out'hê !!

III

Breïziz ebarz ar peoc'h koulz a barz er brezel
A chomo 'r pez ma z'hint, deuz Breïziz koz henvel,
Kalonek ! hep tam spont ! vel an egg en he nez !
Krooz ar mor, an arne 'ro demp hardiegez !...
Bleun balan alaouret, bruk ru, lann a déro,
Touriou brao kizellet, merc'het koant ar parko,
Eo hon holl garantez, ar c'hrenva chadenou
A staag hor c'halonou ag a zaw hom zoniou !

LA MARSEILLAISE

DE ROUGET DE L'ISLE

(*Memez ton evel en gallek*)

I

Alo-ta ! paotret hor bro garet !
An deiz a c'hloar a zo éru ;
Eneb demp eur bern tud disakret
Zo 'c'hcueza brezel en pemp tu ; (*bis*)
Glevit-hu ket diont dreist ar mene,
O yudal evel ar chass-klan,
Tud ag a vougfe demp aman
Hor groagez ker koulz ag hor bugale !

DISKAN

D'an armou, paotret Breiz ! Dir en avel ! hep mar !
Zaillomp ! zaillomp ! ra ruziou an douar !
Gant goad an dud digar !

II

Daoust petra fell d'eur bern treïtourien
Meveillen gant kos Rouane,
Tan a goad ! kernez ag ar vossen !
Eo labour an aillonet-se : (*bis*)
O Breïziz ker na pegen euzuz,
Ma vesse maestr barz en ho bro,
Paotret ru ar fallenteo,
Neuze 'veomp c'hoaz da vikenn gwallerus !

D'an armou !...

III

A ni a laesfe divrôidy
Da gemer peurz n'hom douaro ?
Daoust ag eur seurt tud losk a ker kri,
Hom zrec'hfe ni en armeo ? (*bis*)
Alo, d'an tan ! Paotret an Arvor !
Gant hor garm skrijus « *Torr he benn !* »
Ni drec'ho hon enebourien
Pe 'varfomp war an dachen gant enor !

D'an armou !...

IV

Brezellomp evel gwir Vretonet .
'Reomp drouk ebed d'an dudou kaez;
Rag hint gand ar re all zo barnet
Da c'heuill oe'h holl fallagriez ; (bis)
Met diskwelomp poez hon armeou
D'an dud kri a c'heuill rouane,
D'ar bleizi leun a fossente,
A flastfe c'hoaz Breïz dindan ho zeuillou !

D'an armou!...

V

Krenit ! laëron braz ha poëltronet !
Lorgnez ! gouli a mez pep bro !
Krenit ! rak oc'h ardou miliget,
Ho pûe deoc'h zur a gousto ! (bis)
En gwir vreudeur ni rai deoc'h brezel,
A mar kweomp war an dachen
Breïz-Izel roïo c'hoaz mibien,
Prest eveltomp da drec'hi pe vervel !

D'an armou!...

VI

Er memez renk goude ho zadou,
Hint a geméro adare,
Armou all d'ho laket a beziou
A gante 'teuio al lore ! (bis)
Rak eur gwir Vreïzad 'vanko biken
Entre ma n'eo eur beret goad,
Da werza ker maro he dad :
Taolit evez mar kerit muntrérien !

D'an armou!...

VI

Karante zakr hor bro biniget !
Ro d'hom divrac'h dir ag ouarn.
Bro libr , a beoc'h ag a evrustet,
Kundu dezomp holl hom daouarn : (bis)
Graa ma kreno poblou an douar !
Dirak paotret stard an Arvor,
Ma vi kurunet gand enor !
Brudet dre holl eur vro krenv a dispar !!

D'an armou!...

LES REGRETS DE MIGNON

(Memez ton evel en galleh)

KAONIO FANCHIC

I

Fanchic 'tal an aot en pell-bro
'Wel eun ewn bihan o nijel,
Ma lavar zioul n'he bedenno,
Ma kerzaez trezek an dwinel,
Ma talèaez war an derven
A zisheol ma lochen kolo,
Da b'hini welan gant anken
Dre da gan lavar ma hano.

DISKAN

Gwendili skany kass ma c'halon
En trezek gwabrennou ma bro ;
Ra lavari dre da damm zon
D'ar bleun a zaw war lez ar prajo
Penaoz he p'o gwelet pell-pell
Dreist ar mor, Fanchic o vervel!

II

Gwendili koant diwar ar skour
Graa eun diskwiz evit chilaou
Kleyer ma bro o son en tour
A p'o c'hlevi (ne m'aint met daou) :
D'am mignonet, d'am maestrezic,
Pa veffont o tremen dindan,
Da zigas zonch dê deuz Fanchic,
Lavar ma hano dre da gan !

(D'an diskan).

III

Deuz an dôen lec'h oan ganet,
Pa zistrôi, gwendili skany,
Gant ar gouan kri ha kalet,
Ma n'am c'havaez ken mui aman
Yen vel eur men-be er vêret
Fanchic he galon divûez !
Pell braz demeuz he vro garet
A ziskwizo dindan ar gwez !!

(D'an diskan).

AR BINIOU

(Memez ton evel en gallek)

I

Deuz korn ma yalc'hik ar paoura,
P'hini meuz furchet gand doan,
'Meuz tennet awalc'h 'vit prena
Eur biniou kerne moez voan :
War lanneyer Breïz burzuduz,
O na koanta tōniou skiltruz!
A gousk hor c'halon hep mar,
Hor poaniou ag hor glac'har!

DISKAN

Ar glac'har n'eo met follentez !
A neb er jilaou ne bep seurt poaniou !
Te dor ar boan ag an enkreiz !
(ou Te zidu d'in ma c'halon gaez !)
Biniou ! kaez biniou !! o kaez biniou !!!

II

Holl gantan hom leun a frêdon,
An ewnet a zederaa ;
An eklaou ad-lavar he zon,
Avel zioul 'zalc'h d'he c'heuilla ;
En tro-dro demp eur stad dihoell
Homplap en kreïz eur vûez well :
C'hoarz ha gwel d'an hep a gar,
Plijadur 'kreïz ar glac'har !

III

Met ar pez a goust d'am godel
Vo gorek o tont en dro,
A kalz a anken 'c'hann da bell
Ar zoneh outan am lezo :
Ma bissac'h skanvoc'h en daou benn,
Taken jistr ken em goulourdren ;
Eun deiz a wall, piou a oar,
An naon kri ! gant ar glac'har !

IV

Met pa deuï an nevez-amzer
Gand pardoniou yë ma bro,
Deuz a Wenet da Landreger
Me n'em dapo tro pe dro ;
Rag deuz són ma biniou sklintin,
E tansfer c'hoaz skanv a lirzin !
A kreïz eur stâd ken dispar !
N'o mui na poan na glac'har !!

AR BEMPOULEZEN

(TRADUCTION DE M. TH. BOTREL)

(*Memez ton evel en gallek*)

I

O tilezel he waremmo,
Pa c'ha ar Breizad war ar mor,
D'ar besketaerez en pell-bro,
En eur gimiadi deuz Arvor,
 Ar paotr kaez a gan,
 Zioulik he unan :
Me gar Pempoul ag he dunen,
He bardon braz ag he dour koz,
A dreist holl ar Bempoulezen,
A zo er vro deuz ma gortoz !

II

Pa c'heont kuit war ho listri
Ar belek larr d'hê : « Mibien braz,
« Pedit Zant Erwan-Heloury,
« Hom gwel deuz an env atao glaz. »
 Ag ar paotr a gan,
 Zioulik he unan :
Na n'eo ket ken glaz ar wabren,
En despet da zant Erwan koz,
Vel lagad ar Bempoulezen,
A zo er vro deuz ma gortoz !

III

Renet gant he dam stereden,
Ar Patroum koz, dindan he zao (!)
Larr eo gwennoc'h he lienen
Eget askel eun aëlik brao !
 Ag ar paotr a gan,
 Zioulik he unan :
En despet dit da lienen,
N'eo ket ken gwen war da wern-faoz,
'Vel m'eo kwreff ar Bempoulezen,
A zo er vro deuz ma gortoz !

IV

Ar pesketaer hep e n'em glem
A sklap he linen ag he grog,
A d'ober eur c'housk pa zisken,
Deuz c'hoez an ili en em stog;

Ma lavar n'he gan,
Zioulik he unan :

Kalz bravoe'h, me gred e vichen,
Dindan ma ninselliou groz,
En kichen ar Bempoulezen,
A zo er vro deuz ma gortoz !

V

Met aliez pa zivuno,
An avel grenv, ar mor treïtour,
Ve bed deuz he lestr ken garo,
Ma c'haa kalz outhi gant an dour !

Ag ar paotr a gan,
Zioulik he unan :

'Well zo ezom de n'em difen,
Ouspen eur paotr henep Bro-Saoz,
Me raï daou d'ar Bempoulezen (!)
Ma chom er vro deuz ma gortoz !

VI

Met allaz ! pa deuio he dro,
Galvet gand eun taol-mor euzuz,
Ar pesketaer kaez a zento,
'N'eur ruillenn er mor islonkuz...

'Raok mervel 'raï c'hoaz
Eur wech sin ar groaz :

Poket a raï d'he vedalen
O sonjal kaout er baradoz
Eun devez ar Bempoulezen,
A zo bepred deuz he c'hortoz !

VII

Ar martolod kaez so maro,
Beziet en gweled ar mor don !
He vaestrez pa gleo ar c'heloo
So glac'haret holl he c'halon !

A tro pad ar blaa
Ne raa met gwela :

Eun all a doro he anken,
O tond d'he gwelet deïz a noz ;
Kalic ar Bempoulezen,
N'hell ket chom dalc'h mad da c'hortoz.

LES BLÉS D'OR

(*Memez ton evel en gallek*)

TELEN AN AMOUROUSTET

Ma dous, pa sklerijen al Loar
Ar blenen zioul en kreiz miz Mae ;
Pa deu ar stereden dispar
Da c'hoarzin d'ar Virjinite ;
Daoust ag hen e pe be béd klevet,
Dre an avellou zioul ha skanv,
Sonic koant an amouroustet
Gant an edeyer oc'h ija !

FREDON

Ma dous, pa deuio an noz war an douar ;
Pa gano adare an eostic er c'hoajou,
Pa vrizo an deliou gant an avel glouar,
Ni yelo da jilaou sonic ar burzudou !
Ni yelo da guntuill ar roz ag ar bleuniou !

II

En anv, dindan an deliou glaz,
D'ar c'houlz ma kan an alc'hweder,
A chilaouet e peuz bed c'hoaz
Eur vouez duduiz ha zeder !
Eur zon paduz o c'hoazmoli,
Laouen gant an abardâez,
Yez an Natur ouz hor pedi
Da gana zon ar garantez !

(D'ar fredon)

III

Ma dous, deomp pa vezo tenval
Dre c'hwez-vad an nevez-amzer ;
Demp da gana a da zansal !
Er blenen gant an edeyer ;
Demp ta da guz hon evrustet
En touez ar struj deuz an draonien,
D'urei en amouroustet
Dindan ar maë ag ar spern-gwenn !

(D'ar fredon)

IV

Ma douz, zell na kaera tachen !
Duont war lez ar c'hoat burzuduz :
Demp di, lec'h na hello kristen,
Hon zrubailli pa veomp evruz :
Kuntuill 'reffomp eur gurunen
Deuz touez ar bokejou brava,
Da laket did barz he kerc'hen
'Vel merk ar garante vrasa !!

(D'ar fredon)

Karante skoulmet henep furnez,
Dorr bresk ha buhan dre follentez.

LES MONTAGNARDS

En Brezonek

(Memez ton evel en galleg)

I

Menez Dû, menez Are,
Lec'h man ma zy balen,
C'hwi eo ma holl c'harante,
M'ho karo da viken !
Netra neus kaeroch' evit ma bro
Na koantoc'h vit ma dous Kato !
O paotret Breiz ! kanomp ato,
Kanomp huel, kanomp bepred,
Demeus hor bro, demeus hor bro,
Ar peoc'h, an èvrustet !

DISKAN

Tra la la la, la la ! Tra la la la, la la !
Tra la la la, la la ! Tra la la la, la la !
Chom aze, chom aze, chom aze !
Eru eo paotret ar mene !
Chom he saa, chom he saa, chom he saa,
Paotret Breiz so ama !
Paotret Breiz so, paotret Breiz so ama !

II

Eun Aotrou a lavare.
Eun devez d'ar maesser,
« Deus ganen, laez da vene,
« A te vro brao en kear.

III

War an deiz a ve klövet,
Moez voan ar verjelen
O kana tal he denvet
A grabib an dosen
Netra ne c'haa bete ma c'halon
Vel moez katic o kana eur zon !
O maesserien ! kanomp d'hon zro,
Kanomp a c'hwitellomp ive !
Kalon Kato ! kalon Kato !
Gavan zo meurbéd yé.
(D'an diskän)

IV

Demeuz an abardâez,
Tud a loenet d'ar gear,
Pa ve zioul tre ar menez
O Doue ! pegen kaer !!
Ne glever netra ken o trouzal
Met sterr ar zaon gant kass o krôzal!
O maesserien kanit izel,
Diwellit ne zivunit ked,
Ma dous Katel, ma dous Katel,
A zo brema kousket !
(D'an diskan)

V

PELLEN GWERLISKIN

Kear Werliskin !
Stum eur pinsin,
Harpet he fenn
Grab an dosen !

Gwerliskin ! Gwerliskin !
Pebeuz hano sklantin !
Neuz lec'h all bed er vro
Da gaout ken kaer hano !

An holl a oar eo Gwerliskin
Bro ar merc'het skanv a lirzin,
Lec'h 'roer bec'h da vad atao
D'an dans-tro a d'ar jabadao !

Biken kerz ar bed barz en Gwerliskin
N'haïo gant he zud tam war an tu-gin :
Deuz ar pen kenta 'veffont holl dalc'h-mad
En peb neventi ag o c'heuill pep stad !

Na neuz ket en tu all da baotret Gwerliskin,
Da zistaga ker brao taoliou kaer da c'hoarzin !
Ma veffent birviken n'ho lanchen tapet berr,
Taolid plaed, Gallaouet ! pe vezò tom d'ho lerr !

Met ma zo paotret diflat ! tud a dan en Gwerliskin,
So hiniennou ive dû ho c'hereiz ha flour ho min !
Draillerezet paterio ! teuzet pennou ho daoulin !
O klask touelli Doue da c'heul tud kaez Gwerliskin !!

C'hoarvezout 'raa gant-hi evel gant pep lec'h all,
A beza 'deuz ive ag he mad ag he fall :
Eur bern a gaw flakoc'h an dour evit ar gwin ;
Kalz all 'raa re a deill en paroz Gwerliskin !?

Neuz forz ! setu me en lost ar bellen,
Hep beza laret ma zonch penn-da-benn,
Na rôet da hanaout d'an dud a ijin
Petra ententer dre c'hir « Gwer-liskin ! »

Hogen, ze deu deuz « Gwern-losket »,
Da laret eo (koat gwern devet) !
Zuillet araok ma oa Gwesklin,
Deut deuz Trogoo¹ da Werliskin !...

En kreiz kear eun Ty-kear koz,
Eur Men-hir en Anter-Noz !
Kestel poach' ! sez koz melin !
Setu lorc'haj Gwerliskin !

He holl venvidigez
So em mein menerez ;
Na zent ! na froez, na lin,
Na zao en Gwerliskin !

Neuz netra 're
Met finaese !
Bourdou re fin !
Vit Gwerliskin !!

1. Il paraît que Duguesclin a passé par ici après le siège du château de Trogoff, en Plouégat-Moysan.

EUR MAESSER EN PARIZ

Ton Kastel-Paol (dreset)

I

Eun deïz e tileziz ma lochen,
Evit mont da welet Pariz ;
Oguen, èru en kreïz ar gear-benn
Me wele traou meurbed iskiz !

Doue, koulskoude !

Na piou a zonjfe ?

Me n'em gaw kalz aezetoc'h
En touez reyer ma bro ;
Ma izili kalz mêuroc'h,
En dro d'am gwaremmo !

II

Me zelle deuz an tier huel,
Deuz maneuriou a zruill, hep fin !
Deuz touriou kaer, dreïst holl tour Eyffel,
Dal dek vel c'hini Gwerliskin !

Doue, koulskoude !

Na piou a zonjfe ?

Daoust d'ho ment a d'ho c'haerder
Eo gwell ganen 'vit'hê
Ma lochen zioul a dister
War leïnic ar mene !

III

Me rede dre ruyou hir diboell,
Leun a varvaillou, staillou kaer !
Dirak pere me chome gwell bell,
Digor ma genou vel Yann-Goërm

Doue, koulskoude !

Na piou a zonjfe ?

Gwell ganen ma hentchou glaz
Gant moûar a bep-tu !
Ar gwell, ar c'hoez ag ar vlez
A barkajou ed-dû !

IV

Me zelle piz deuz an Aotrone,
Dreïst holl deuz ho demezëlet ?
Skany, mibin vel aêligou-doue !
Stumet brao, gwisket kaer meurbed !

Doue, koulskoude !

Na piou a zonjfe ?

En despet d'ho holl genet
Eo gwell ganen, ma fe !
Gant he c'hweff dantelezet
Fantik, ma c'harante !

V

Bet hon tre war an hent a vale⁽¹⁾
War ar rood-vraz⁽²⁾ a gass bep-taol
Berniou tud d'an nec'h, vel e kasfe,
Kanfardet touseget d'ar skool

Doue, koulskoude!

Na piou a zonjfe?

Gwell öo ganen vit hini,
Pa m'o c'hoant bransellet,
Beg eur bood maë pe ili!
Léc'h m'o tam nec'h ebed.

VI

Klevet meuz berniou tud o kana,
Kant a kant telen vrao o son;
Kaniri, soniri ar c'haera!
Hini n'he bik din ma c'halon;

Met vel ma kleviz

N'eur c'horn gant Breïziz⁽³⁾

Moez ar biniou birvidie,
O Doue! pebeuz stad!
Trital 'rae ma c'halonic!!
Bervi 'rae ma holl goad!!!

IV

Gwelet meuz berniou traou zo ker koant!
Zo ker ijinuz a ker kaer!

Ma kolfen ma fenn a ma skiant
O klask displega an niver!

Gwell ganen, me laar,

Zellet deuz al loar,

Deuz gloarek-ar-glao stignet;
Arvesti noz a de!

Deuz an heol ag ar steret,
Oberiou kaer Doue!!

VIII

Gwelet meuz gweturiou burzuduz,
A ruill hëb ehan a vil-vern!
Kezek dre dan, kalz a draou spontuz!
Raa trouz 'vel kleyer an ifern!!

A vit ne vin ket

Gant hini friket,

Dustu vel eur c'has foetet!
Hon diredet d'am bro,
D'am lochen muia karet
Lec'h 'fell din chom ato!!

1. Trottoir roulant.

2. Grande roue.

3. Cabaret breton.

SKEUDEN-VUE !

Ton koz : *En Sant-Malo war lez ar c'hae*

I

War ma fe ! ma vijen penvidic
Me brenche dustu bag pe lestric,
A war-nezi n'em denchen prestic !
 A chao ! da foeta bro !
 Gant ma basic faro !
 Er rest ma deyo !!

II

Me redche gant-hi dreist ar mor braz,
Da gement bro zo 'dan an oabl glaz,
Eru 'r penn pella me c'haeche c'hoaz !
 War ma basic faro !
 Pell-pell ! da foeta bro
 Er rest ma deyo !!

III

En kreiz 'tre ar mor ag ar wabren,
Keno d'an hirvoud a d'an anken !
A njife kwit en eur vogeden !
 Er rest deuz ma deyo,
 A dre forz foeta bro
 War ma bag faro !!...

IV

Doue ! pebez stad !! din eo digoet
Al *Loden* vraz a zaou c'hant mil skoet !!
Keno ! d'an nec'h a d'ar boan-speret !
 Er rest deuz ma deyo,
 Gant eur vagie faro !
 'Rin met foeta bro !!

V

Dre holl hep ehan redet e meuž
Forz broyou pell a c'hed ag a dreuz;
Dek vloa hepken eo padet ma reuz!

War ma bagic faro,
Skwiz er rest ma deyo
Dre forz foeta bro!...

VI

Er c'heit-ze meuž lipet ma *Loden*!
En kreiz tre ar mor ag ar wabren;
Ma uvre aed en eur vogeden!

Heuget o welet bro!
Peur deuzet ma deyo
War ma bag faro!!

VII

Tud kaez ! n'hid ket deuz ho tol-douar
Biken da glask evrustet dispar?
Dre holl neuz met trubuill a glac'har!
Poan 'tro pad an deyo!
Hirvoud war lest faro!
Anken en pep bro!!

VIII

War ma fe! foeï! d'an aour, d'an arc'hant
Mad da zorc'henni, da zigas c'hoant,
Da vaga muioch'a nec'hamant!
Biken gant lestr faro?
N'en d'han da foeta bro
Tro pad ma deyo!!

IX

Ar c'haera bro meuž gwelet a-bell,
Eo c'hoaz ma hini douz Breiz-Izel,
El lec'h ma vin laouen o vervel!
Distro deuz redek-bro,
Pell deuz lestr ken garo
N'eul lochen kolo!!!

DA BAOTRET PLOU-YANN

(Ton : *Les Sabots de la reine Anne*)

I

Em Plou-Yann m'an ar wazet,
Tud ar sort biskoaz !
Gwestloc'h na vo ked kavet
Hirie na varc'hoaz ?
He maïnt er penn kenta a bell
Oc'h ober enor Breïz-Izel !
Ar re all na delont mann,
En kichen Paotret Plouyann !!

II

Thomas Park ag he strolled,
Dre yez santed Breïz,
A lak kalon ar Breïzad
Da drital n'he greïz !
Dre henne pell c'hoaz a vevo
Ar yez brezonek en hor bro :
Birviken na yel ac'hann !
Tre vo paotret en Plouyann !!

III

A Naonet da Landreger,
Deuz Brest da Roazon,
A vil-vern e tireder,
Vel da eur pardon,
Dre hent-ouarn, wardroad, war varc'h,
Da jilaou Alanik Gwinvarc'h :
Neuz den all, red vo embann !
Trec'h-paar d'Alanik Plouyann !!

IV

Eun dousen 'maïnt er bagad
Postik ag ar Sec'h,
Daou Bap, eun Duk, paotret vad !
Deuz traon a deuz krec'h !
Riou, Ameury ag ar Gaouyer,
Pemp plac'h ouspen, koant a zeder !
Gant ar Mat a Kerhingann
Setu théâtr kaer Plouyann.

V

An holl 'zigor he c'heno
Dirak peb hini,
Braz a bihan 'oar reï tro
Barz en pep c'hoari ;
Da zistaga rimou, me laar,
N'ho deuz n'heblec'h na trec'h na paar !
Nikun na soët war he rann :
Enor ! da Baotret Plouyann !!

VI

Ma zo paotret a c'halloud
Em Plouyann, c'hwi 'oar,
So merc'het veïnt kamet boud
Na tapet war vaar !
Sellit out'hé o tibuni,
Ker dizao pez « *Ar Vezventi* »,
Neuz na tost na pell ac'hann
Merc'het lemm vel em Plouyann !

VII

Paotr a Plac'h, dre holl war-n'he
Man hirie ar zell !
Hint eo a ro nerz bemde
Da yez Breïz-Izel !
Kazetennou brudet pep Bro
Gomz out-he pep hini d'he dro :
Brao c'hoaz ! ma ve ket a gann
Diwar benn strolled Plouyann !

VIII

Ma soët biken ar re goz
An Aotro Kerne !
A zisk bemde er baroz
Berniou re neve !!
Neuz ket ar sort d'he ganfartet,
Da c'hoeza stard ! da skei kalet !
Na muzik en toull bihann !
Ken kaer ag hini Plouyann !

IX

Met ma zo tud ker divün.
Em Plouyann war droad !
Ho deuz ar sort neuz nikun
N'ho fenn eur Maer mad,
A lak an tréo da vont en dro
Evit enor a brud he vro,
War ze neuz den all, ô nann !
Dreïstar C'hloarek, Maer Plouyann !

X

Vit me 'gano diboez-penn,
Tre vin war ar bed,
« Gloar ! enor ! da virviken !
Da Blouyann bepred !! »
Eno e m'an an holl war zao,
Prest da zifen yez Breiz atao !
Vel reyer en kreiz al lann
E n'em dalc'h Paotret Plouyann !!!

DA GEAR KEMPERLE A D'HE ZUD¹

(War an ton a gan Périnik em pez-c'hoari Ar Vezventi²)

I

Enor ! d'ar gearik a Gemperle !
So kuzet en gweled Bro-Gerne,
Eno lëc'h e teu an dud a leïz
Da jilaou kana yez santel Breiz !

II

Ne oa ked aboe pell amzer zo
Gwelet ker braz lidou en hor Bro
Na gweliou ker skeduz, war ma fe !
Vel wit an deyou en Kemperle !

III

Nann, n'heb-lëc'h all c'hoaz hor yez karet !
Ne va bed kerkoulz digemöret,
Gant mui a stâd ag a garante !
Evel er blos-man en Kemperle ! ?

IV

Paotret a merc'het, braz a bihan,
A zo diredet gwitibunan,
Da glëvet barzet ho Bro, gant fe,
O kana pâd gweliou Kemperle !

1. Paroles improvisées et chantées par l'auteur au banquet d'adieu de l'U. R. B., le mardi soir du 24 septembre 1901.

2. En vente chez l'auteur à Guerlesquin. — Prix : 1 franc.

V

Kalon barzaz-Breïz so leun a stâd !
Henoz deuz eun digemer ker mad,
A ni ro, d'an eïl a d'egile,
Hom bennoz kent kwitad Kemperle !

VI

Ya ! mil mennad da gement hini
Ho deuz gret ker braz enor d'hon Ty :
Da genta he tougomp trugare
D'an aotro Richard, Maer Kemperle !

VII

Trugare-mad d'an aotro Louedek,
Eur Breizad gwirion, den kalonek !
Zo brudet en daou dû d'ar mene !
Karet a meulet ! en Kemperle !!

VIII

Trugare ive d'ar Gazëten
Deuz hom harpet ker stard penn-da-benn ;
Da Veafrêr, d'ar Rouz, da holl ar re,
Ho deuz hom skoaziet en Kemperle !

IX

Hirie mibien « Ty-kaniri-Breïz »
A drid ho c'halonou en ho c'hreïz !
Ag a gan gant lorc'h, a nerz ine !
En enor d'an holl en Kemperle !

X

Sonj he m'homp ouzoc'h da virviken,
A kana 'reffomp c'hoaz diboez-penn,
Dreïst leïn mene Dû, mene Are !
« Gloar ag enor !! da gear Kemperle !!!

Essai de Poésie bretonne sur « le Pater »

(*Sur l'air qu'on voudra*)

AR BEDEN

Hon Tad p'hini zo en Envo,
Ra vezo meulet ho c'hano !
Ra deui demp ho Rouantelez ;
Ra vezo gret ho c'hoantegez
War an Douar, en Env, dre Holl,
A miret ouzimp mont da goll.

Rôit demp, Tad holl galloudek,
Hirie hor bara pemdeziek ;
Pardonit demp pep drouk, pep gwall,
Vel m'ho vardonomp d'ar re all ;
Deuz pep sonj fall hom diwallet,
Ag hom zennit deuz ar pec'het ;
Evel-se bezet gret.

Interprétation
Le 2e paragraphe peut être intercepté différemment et d'une poésie de meilleur aloi ; mais en s'écartant un peu plus du texte ; exemples :

- 1° Rôit demp hirie adare
Bara ar c'horff ag an ine ;
Gwalc'hit hor pec'hejou, Maest braz,
Vel ma walch'homp d'ar re hor glaz ;
Trôit diwar-n-homp an ioul-fall,
A deuz pep drouk deud d'hom diwal.
- 2° Rôit demp hirie, ma Doue,
Bara ar c'horff ag an ine ;
Gwalc'hit hor pec'het em pep tra
Vel ni ar re deu d'hor glaza ;
Hor miret deuz an drouk-speret,
A deuz pep fall hom diwallet.
- 3° Rôit d'hor c'horff a d'hon ine
Ar bara m'eump ezom bemde ;
Gwalc'hit ac'hanomp er pec'het
Vel ni ar re deuz hor glazet ;
Deuz ar gwal-ioul deud d'hom diwal,
Ag hom zrôt diwar ar fall.

4° Rôit demp hirie ar bara
A m'eum ezom de n'em harpa ;
Pardonit demp vel ma rêmomp
D'ar re deuz glazet ac'hanoomp ;
ou (D'an n'heb a ra gaou deuz ouzomp ;)
Hor miret deuz ar zonjou fall,
A deuz pep drouk deud d'hom diwal.

Variétés

Ce simple essai sur le *Pater* démontre encore davantage la variation des tournures bretonnes et la richesse de ses expressions, comme, encore une fois, j'ai tenu à le démontrer par ce petit recueil de Chants.

Krîit ma n'en doch mud

R a vezo an holl du R ,
chom barz er vro ma R ;
R ee'h e plij d'eomp bev R ;
R ibr ! krenv ! pârag inga R ;
R g, en gwir tud lêa R ;
R i 'raïo kalz en R r
R 'hor bro garet Arvo R !

